

"HERCEGBOSANSKE ŠUME" d.o.o. KUPRES



Direkcija Kupres
Splitska bb
tel: +387 34/274-801
fax: +387 34/274-800

ASA BANKA D.D.
ZIRAAT BANK BH D.D.
UNICREDIT BANK D.D.
INTESA SANPAOLO BANKA:
ADDIKO BANK D.D.:
Identifikacijski broj:
Br. u registru PDV-a:
Br. rješenja upisa u sudski registar:

134 669 100 813 9075
186 201 0310 642 375
338 150 2289 612 538
154 999 5000 101 345
306 009 0000 487 051
4281038670003
281038670003
U/I-87/2004

Web:
www.hbsume.ba
Kontakt:
info@hbsume.ba

Broj: 02-1287/25

Datum: 26.05.2025.godine

ELABORAT

Gospodarenja visokim zaštitnim vrijednostima u Šumariji
Bosansko Grahovo

Lokalitet „ŠATOR“

VZV 1.2.

ELABORAT IZRADIO:

Vinko Mamić, mag.ing.šum.

M.P.

Bosansko Grahovo, 2025.godine

Bos. Grahovo: +387/34 850-057 | Drvar: +387/34 820-051 | Glamoč: +387/34 272-379

Kupres: +387/34 274-585 | Livno: +387/34 202-233 | Tomislavgrad: +387/34 352 – 105

Rasadnik Pržine: +387/34 206-276



Oznaka
odgovornog šumarstva
FSC® C104224

Sadržaj

1. UVOD.....	1
2. ZAŠTIĆENO PODRUČJE	2
2.1. PREDNOSTI I OGRANIČENJA ZAŠTIĆENOG PODRUČJA	3
2.2. VISOKE ZAŠTITNE VRIJEDNOSTI (VZV/HCV).....	4
3. UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA	8
4. LEGISLATIVA OSNOVE PROGRAMA IZDVAJANJA ŠUMA VISOKE ZAŠTITE VRIJEDNOSTI (VZV/HCV).....	9
4.1. MEĐUNARODNA LEGISLATIVA.....	9
4.2. LEGISLATIVA BOSNE I HERCEGOVINE.....	10
5. METODIKA ZA IDENTIFIKACIJU, IZDVAJANJE, GOSPODARENJE I MONITORING VZV/HCV.....	11
6. OPĆE KARAKTERISTIKE ŠUMSKOGOSPODARSKOG PODRUČJA "BOSANSKO – GRAHOVSKO"	12
6.1. GEOGRAFSKE KARAKTERISTIKE	12
6.2. HIDROGRAFSKE KARAKTERISTIKE.....	13
6.3. KLIMATSKE KARAKTERISTIKE	13
6.4. EKOLOŠKO - VEGETACIJSKE KARAKTERISTIKE.....	13
7. LOKALITET „ŠATOR“ I NJEGOVE KARAKTERISTIKE	14
7.1. ŠATORSKO JEZERO.....	14
7.1.3. BULINO VRELO	16
7.1.3.4. UGROŽENE, RIJETKE I ENDEMSKE ŠUMSKE BILJNE VRSTE NA LOKALITETU „ŠATOR“	17
8. GAZDINSKE KLASE LOKALITETA "ŠATOR"	20
9. PREGLED POVRŠINA.....	21
10. PODRUČJE VISOKE ZAŠTITNE VRIJEDNOSTI (VZV/HCV) PRIKAZANE PO ODSJECIMA ZA LOKALITET ŠATOR.....	22
➤ Dodatak elaboriranom stanju.....	26
10.1. OSNOVNE FUNKCIJE LOKALITETA "ŠATOR".....	27
10.2. KLJUČNE NAMJENE LOKALITETA	27

10.3.	ZADAĆE UPRAVLJANJA.....	28
10.4.	NADZOR LOKALITETA.....	28
11.	PROBLEMATIKA ZAŠTITE LOKALITETA „ŠATOR“	29
	MONITORING.....	32
12.	LITERATURA.....	34

1. UVOD

Kopno, kopnene vode, more i obalno područje ili njihove kombinacije mogu predstavljati zaštićeno područje. Zaštićeno područje podrazumijeva sve tri dimenzije prostora, definirane unutar jasnih i dogovorenih granica. Granice u nekim slučajevima mogu biti određene elementima koji su promjenjivi u vremenu, primjerice obalom rijeke, kao i određenim već postojećim upravljačkim mjerama, primjerice zonama ograničenog korištenja. Područje može biti proglašeno od države ili različitih organizacija ili skupina ljudi, no kao takvo mora biti na neki način priznato, primjerice navedeno u Svjetskoj bazi zaštićenih područja (World Database on Protected Areas - WCPA), ili u slučaju zaštićenih područja, u Upisniku zaštićenih prirodnih vrijednosti Ministarstva zaštite okoliša i prirode. Ukazuje na dugoročnu posvećenost očuvanju, koja može biti utemeljena zakonskim aktom, međunarodnom konvencijom, sporazumom, ugovorom i sl. Podrazumijeva provođenje konkretnih postupaka čiji je cilj očuvanje prirodnih (i drugih) vrijednosti zbog kojih je područje zaštićeno, uključujući izostanak bilo kakvog djelovanja ukoliko je to najbolja strategija za postizanje ovog cilja.

2. ZAŠTIĆENO PODRUČJE

IUCN (International Union for Conservation of Nature - Međunarodna unija za očuvanje prirode) definira zaštićeno područje kao jasno definirano područje koje je priznato sa svrhom i kojim se upravlja s ciljem trajnog očuvanja cjelokupne prirode, usluga ekosustava koje ono osigurava te pripadajućih kulturnih vrijednosti, na zakonski ili drugi učinkoviti način.

Postavljanje točno određenog cilja nužno je kako bi omogućilo i procjenu efikasnosti upravljanja zaštićenim područjem. Naglašava da upravljanje zaštićenim područjem nije kratkoročna, privremena strategija već kontinuirani proces. U kontekstu ove definicije, ova riječ označava in-situ održavanje ekosustava, prirodnih i poluprirodnih staništa te očuvanje stabilnih populacija divljih vrsta u njihovom prirodnom okruženju, odnosno domaćih ili kultiviranih vrsta u okruženju u kojem su one razvile svoje specifične karakteristike. Obuhvaća sveukupnu biološku raznolikost, na genetskom nivou, nivou vrsta i ekosustava, kao i geološku i krajobraznu raznolikost. Odnosi se na usluge koje priroda pruža čovjeku, a čije korištenje nije u sukobu s ciljevima zaštite. Usluge ekosustava obuhvaćaju usluge na slobodnom raspolaganju, primjerice vodu, drvenu masu i genetičke resurse; usluge regulacije, poput ublaživanja ekstremnih prirodnih pojava, primjerice suše, poplave, erozije tla i bolesti; usluge podržavanja prirodnih procesa poput kruženja tvari i nastajanja tla; i kulturološke usluge poput rekreacijskih, duhovnih, vjerskih i drugih nematerijalnih koristi. Sve kulturne vrijednosti koje nisu u sukobu s ciljevima očuvanja, a uključujući osobito one koje im pridonose, i one koje su same ugrožene. Upravljanje zaštićenim područjem može se odvijati sukladno zakonskim aktima, međunarodnim konvencijama ili sporazumima, ili prema tradicionalnim običajima, ili načelima nevladinih udruga.

Osnovne funkcije zaštićenih područja:

- doprinos očuvanju ekoloških procesa, biološke raznovrsnosti i krajobrazne raznolikosti,
- čuvanje ekosustava i specifičnih staništa raznih biljnih i životinjskih vrsta,
- omogućavanje znanstvenih istraživanja i poduke (tzv. Ekološka edukacija),
- omogućavanje prihvatljivog korištenja u svrhu rekreacije i turizma.

2.1. PREDNOSTI I OGRANIČENJA ZAŠTIĆENOG PODRUČJA

Iskorištavanje šuma – nije prihvatljivo na lokalitetima gdje je naglašena ekološka, estetski, rekreacijska ili zdravstvena funkcija šume i gdje to daje važan okvir lokalnom stanovništvu.

Sanitarne sječe – su prihvatljive u većini zaštićenih područja radi uklanjanja oštećenih i zaraženih stabala ili stabala koja ometaju prirodne procese ili su opasnost za posjetitelje.

Posjećivanje s razgledavanjem – je najpoželjniji, najprihvatljiviji i najčešći oblik korištenja zaštićenih područja. Tamo gdje je interes za posjećivanjem izuzetno velik posjećivanje treba detaljno planirati i organizirati.

Prekomjerno posjećivanje – može imati pogubne utjecaje na prirodu i okoliš zaštićenih područja. Jedna od ključnih mjera sprječavanja moguće degradacije su utvrđivanje prihvatnog kapaciteta te uspostava organiziranih sustava posjećivanja.

Rekreacije i sportske aktivnosti – dopuštene su unutar zaštićenog područja, također dozvoljena i izgradnja potrebne infrastrukture.

Kampiranje i smještaj – je prihvatljivo u svim kategorijama zaštite.

2.2. VISOKE ZAŠTITNE VRIJEDNOSTI (VZV/HCV)

Obzirom na površinu šuma u Bosni i Hercegovini koje su FSC certificirane, te činjenicu da je izdvajanje šuma visoke zaštitne vrijednosti sastavni dio ovog procesa, efekti certificiranja na zaštitu različitih VZV/HCV atributa su veoma značajni.

Identifikacijom ključnih zaštitnih vrijednosti, te njihovim održavanjem i povećanjem moguće je donijeti racionalne upravljačke i gospodarske odluke koje u sebi sadrže logiku integralne zaštite šumskih resursa, a samim tim i očuvanje važnih okolišnih i socioloških vrijednosti. Sve varijante šumarske legislative u Bosni i Hercegovini predviđaju da se u cilju osiguranja zaštite ili uspostave specijalnog režima gospodarenja, određene šume mogu proglasiti zaštitnim ili šumama s posebnom namjenom.

Izdvajanjem VZV/HCV – a se nastoji, ne samo na stručan način identificirati posebno važne attribute i izdvojiti šume koje ih sadrže, već istražiti i mogućnosti zakonskog definiranja koncepta VZV/HCV.

FSC (Forest Stewardship Council – Vijeće za nadzor šuma) je globalna, neprofitna organizacija, osnovana s ciljem da promovira odgovorno gospodarenje šumama u svijetu. Vizija FSC –a je da šume u svijetu ispunjavaju sociološka, ekološka i ekonomska prava i potrebe sadašnje generacije bez ugrožavanja istih za buduće generacije. FSC set principa i kriterija ukazuje na najbolje prakse gospodarenja šumama, te opisuju osnovne elemente ekološki prihvatljivog, društveno korisnog i ekonomski održivog gospodarenja šumama.

Princip 9 FSC – a (Visoke zaštitne vrijednosti)

Princip 9 FSC- a (visoke zaštitne vrijednosti) navodi da organizacija koja gospodari / vlasnik šume, mora održavati i/ili poboljšati visoke zaštitne vrijednosti na šumskom području kroz primjenu načela predostrožnosti. FSC definira načelo predostrožnosti na sljedeći način : **„kada dostupne informacije ukazuju na to da aktivnosti gospodarenja predstavljaju opasnost od ozbiljne ili nepopravljive štete za okoliš ili prijetnju za ljudsku dobrobit, organizacija koja gospodari će poduzeti eksplicitne i djelotvorne mjere za sprečavanje štete i izbjeci rizike po**

blagostanje čak i kada su naučne informacije nepotpune ili neuvjerljive i kada su ranjivost i osjetljivost okolišnih vrijednosti neizvjesne“

U okviru Kriterija 9.1 navodi se šest kategorija visoke zaštitne vrijednosti :

Tipovi VZV (FSC)	Elementi VZV/HCV	
VZV/HCV 1	Diverzitet vrsta	
	VZV 1.1	Zaštićena područja
	VZV 1.2	Rijetke, vrste u opasnosti, ugrožene i endemične vrste
	VZV 1.3	Kritično sezonsko korištenje
VZV/HCV 2	Ekosustavi na nivou pejzaža i mozaici	
VZV/HCV 3	Ekosustavi i staništa	
VZV/HCV 4	Kritične usluge ekosistema	
	VZV 4.1	Šume značajne za reguliranje vodnog režima
	VZV 4.2	Šume značajne za kontrolu erozije
	VZV 4.3	Šume značajne za poljoprivredna zemljišta i kvalitetu zraka
VZV/HCV 5	Potrebe lokalne zajednice	
VZV/HCV 6	Kulturološke vrijednosti	

Ekološke i sociološke vrijednosti šuma mogu biti globalno, regionalno ili lokalno važne, ali kada se neka od tih vrijednosti smatra izuzetno važnom, područje se može definirati kao područje visoke zaštitne vrijednosti (HVC – High Conservation Value).

Definiranje šumskoga područja kao onoga koje sadrži visoku zaštitnu vrijednost podrazumijeva da se na istom treba vršiti prikladno gospodarenje kako bi se sačuvale i unaprijedile postojeće vrijednosti..

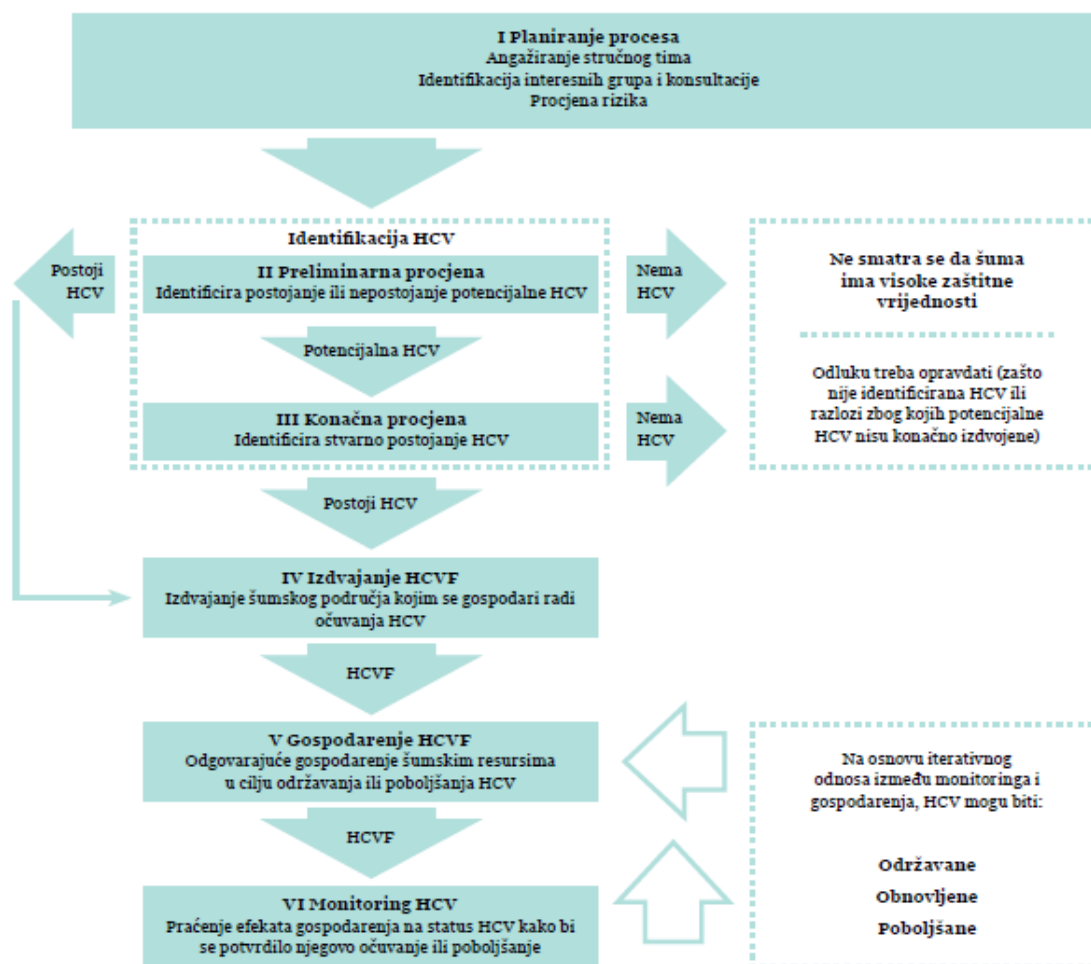


Visoka zaštitna vrijednost može biti prepoznata u malom dijelu šumskoga područja (npr. močvara, tresetište, izvorište pitke vode ili mala površina nekog drugog rijetkog ekosustava). U drugim slučajevima to može biti veliko šumsko područje (npr. šume koje sadrže nekoliko ugroženih vrsta koje se rasprostiru na velikoj površini ili područje izražene pejzažne raznolikosti). Bilo koji tip šume, visoka ili niska, prirodna ili umjetno stvorena može potencijalno biti šuma visoke zaštitne vrijednosti. Slično je i sa šumskim kulturama ili niskim degradiranim šumama koje čuvaju tlo od površinskog otjecanja i erozije.

Površine na lokalitetu mogu se definirati kao prostori visoke zaštitne vrijednosti, s obzirom na prisutnost očuvanih staništa i ugroženih vrsta, neovisno o tome jesu li u pitanju šumski ili drugi prirodni ekosustavi kada imaju najmanje jednu od šest VZV/HCV kategorija, te kada se identificirane vrijednosti smatraju od izuzetnog značaja ili kritične važnosti. Moguće je da šuma ima više od jedne VZV/HCV ili čak sve, pa se u tim slučajevima izdvaja ona kategorija koja ima najveći značaj ili kritičnu važnost.

Prvi korak u razvoju ovog koncepta je identificiranje šumskih područja koja sadrže ove specifične vrijednosti, a suštinu čini prepoznavanje visokih zaštitnih vrijednosti, njihova zaštita i monitoring.

Proces identifikacije VZV/HCV područja



3. UPRAVLJANJE ZAŠTIĆENIM PODRUČJIMA

Upravljanje zaštićenim područjima je složen i zahtjevan proces, koji ako se radi promišljeno i prilagođeno uvjetima u kojima se odvija, najčešće ipak ima smisla. Pojednostavljeno rečeno, upravljanje zaštićenim područjem je ciklički proces u okviru kojeg provođenjem unaprijed određenih aktivnosti pokušavamo postići ciljeve koje smo si zadali. Taj proces uključuje procjenu ili vrednovanje stanja područja, definiranje ciljeva upravljanja i planiranje aktivnosti koje je potrebno provesti da bi se oni postigli, provedbu tih aktivnosti uz istovremeno praćenje njihove provedbe i procjenu učinkovitosti, prilagodbu planiranih aktivnosti ukoliko se za to pokaže potreba te ponovnu provedbu i tako dalje. Shematski prikaz tog procesa prikazan je na slici 1.



Upravljanje zaštićenim područjem prikazano kao ciklički proces.

Procjena (vrednovanje) stanja područja (ili nekog njegovog dijela ili neke vrijednosti koja se želi očuvati) je zapravo analiza svih prikupljenih informacija relevantnih za to područje, koja nam služi kao osnova i argumentacija za definiranje ciljeva i aktivnosti upravljanja.

Procjena stanja trebala bi odgovarati na sljedeća pitanja:

- Koje su glavne komponente zaštite?
- Što možemo zaključiti iz informacija s kojima trenutno raspolažemo?
- Koje vjerojatne promjene ili trendove koji mogu utjecati na zaštitu trebamo predvidjeti?
- Koji dijelovi zaštićenog područja su zahvaćeni promjenama ili su ugroženi?
- Što su prioriteti za upravljanje i koji su nam glavni pristupi i/ili strategije?

4. LEGISLATIVA OSNOVE PROGRAMA IZDVAJANJA ŠUMA VISOKE ZAŠTITE VRIJEDNOSTI (VZV/HCV)

4.1. MEĐUNARODNA LEGISLATIVA

Postoje brojne međunarodne konvencije, rezolucije, protokoli, direktive i drugi regulativni akti koji se tiču zaštite biodiverziteta i gospodarenja šumama. Akti vezani sa ovim programom:

- a) Konvencija o biološkoj raznolikosti, Rio de Janeiro, 1992. godine,
- b) Međunarodna konvencija o zaštiti biljaka, Pariz, 1950. godine,
- c) Helsinške i Lisabonske rezolucije o zaštiti šuma u Europi,
- d) Konvencija o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine, Pariz, 1951. godine,
- e) Konvencija o zaštiti europskih divljih vrsta i prirodnih staništa, Bern, 1979. godine.

4.2. LEGISLATIVA BOSNE I HERCEGOVINE

Gospodarenje šumama i zaštita biodiverziteta u BiH regulirano je entitetskim zakonima o šumama. Dodatno i drugi zakoni tretiraju materiju zaštite prirodnih resursa:

- Zakon o šumama (Sl. novine FBiH broj 20/02; 29/03; 37/04),
- Uredba o šumama (Sl. novine FBiH broj 83/09; 26/10; 38/10),
- Uredba o šumama Hercegbosanske županije (Narodne novine HBŽ broj 3/10; 6/10),
- Zakon o vodama (Sl. novine FBiH broj 70/06),
- Zakon o zaštiti zraka (Sl. novine FBiH broj 33/03),
- Zakon o zaštiti okoliša (Sl. novine FBiH broj 33/03; 38/09),
- Zakon o zaštiti prirode (Sl. novine broj 33/03).

Tu spadaju još neki stratejski elementi kao što su "Nacionalni akcioni plan za zaštitu životne sredine (okoliša) – NEAP", BiH) i "Nacionalna strategija i akcioni plan zaštite biodiverziteta i pejzažne raznolikosti koja je u pripremi.

5. METODIKA ZA IDENTIFIKACIJU, IZDVAJANJE, GOSPODARENJE I MONITORING VZV/HCV

Identifikacija (VZV/HCV) – daje pravila za odlučivanje da li određena šuma sadrži neku visoku zaštitnu vrijednost (VZV). Pažnja se poklanja informacijama koje mogu biti korisne za identifikaciju VZV/HCV – a u određenom području, kao i kako doći do mogućih izvora takvih informacija.

Konsultacije – u skladu sa FSC kriterijem 9.2, identifikacija i gospodarenje šumama treba vršiti u dogovoru sa drugim interesnim skupinama, što će biti od koristi i onim poduzećima šumarstva koja nisu uključena u proces certifikacije, jer će se moći pozivati na širi krug znanja i iskustava, što će osigurati veći stupanj sigurnosti da su odluke u vezi sa identifikacijom i gospodarenjem VZV/HCV –a odgovarajuće.

Gospodarenje (VZV/HCV) – obzirom da su šume i vrijednosti koje one sadrže toliko promjenjive i da ovise o specifičnosti područja, nije moguće dati opće principe gospodarenja. Od poduzeća šumarstva se očekuje da razvijaju takav način gospodarenja koji će šume cijeliti i održavati svaku identificiranu VZV, uvažavajući lokalne uvjete, resurse i postojeće znanje.

Monitoring (VZV/HCV) – je osnova bilo kojeg gospodarenja šumama jer omogućava poduzećima šumarstva i vlasnicima šuma da prate kroz vrijeme jesu li ciljevi gospodarenja šumama postignuti ili treba doći do promjene načina gospodarenja. Da bi se VZV očuvale, način gospodarenja šumama treba biti praćen sa posebnom pažnjom. Međutim, kao što je rečeno za gospodarenje šumama, niti za monitoring ne postoji točna uputa, već se on određuje za određeni prostor ovisno o stupnju zaštite određenog područja odnosno vrijednostima određenog područja.

6. OPĆE KARAKTERISTIKE ŠUMSKOGOSPODARSKOG PODRUČJA "BOSANSKO – GRAHOVSKO"

Na ŠGP „Bosansko-Grahovsko“ gospodari Šumarija Bosansko Grahovo koja posluje u sastavu ŠGD Hercegbosanske šume d.o.o Kupres.

6.1. GEOGRAFSKE KARAKTERISTIKE

ŠGP „Bosansko - Grahovsko“ nalazi se u jugozapadnom dijelu Bosne i Hercegovine na teritoriji Hercegbosanske županije. Područje se prostire duž vijenca planine Dinare, koji na sjeverozapadu počinje Uilicom a završava planinom Gnjat na jugoistoku te na dijelovima planine Šator i Jadovnik na sjeveroistoku. Ovo područje ima tipičan Dinarski reljef koji karakteriziraju visoke planine i kraška polja: Grahovo polje, Pašića polje i dio Livanjskog polja.

U topografskom pogledu područje pripada brdsko – planinskoj regiji sa apsolutnim visinama od 700-1862 m nadmorske visine. Na planini Šator nalazi se i najviši vrh 1862 m. Sjeverozapadna i zapadna granica ŠGP je ujedno i Kantonalna granica koja počinje na koti 1159 (Racin vrh) zatim preko Babića vrha (kota 1143) južno se spušta na koti (Stražbenica) zatim ide sjeverozapadno na kotu 854, sa ove kote izlazi na vodovod pa na kotu 1490 Lješćani vrh i Veliki vrh (kota 1654) zatim ide vododjelnicom do Ječmišta kota 1526 te Daščanskom kosom gdje kod tunela Pileći kuk izlazi na državnu granicu. Granica ŠGP u svom zapadnom i jugozapadnom dijelu prati državnu granicu sve do kote 1780 Jankovo brdo, a zatim sjeveroistočno izlazi na kotu 1416 Veliki Ledenac pa preko sela Rošići ide kotama 705 (Bušće) 792 do kote 1202 (Staretina) tu se naglo lomi ide ka sjeveru vododjelnicom kota 1211, 1405 do Talijanovog vrha (kota 1472) zatim sjeveroistočno do kote 1439 Police, a onda opet vododjelnicom preko Šljemena (kota 1481, 1487) zatim kotama 1561, 1564, do Male lokve u Dubokom dolu. Tu se lomi na istok prema Šatoru zatim kotama 1472, 1274, 1217 zatim produžava Uncem do prirodne pećine kota 849 gdje zatim granicom općine Drvar koji izlazi na županijsku granicu.

6.2. HIDROGRAFSKE KARAKTERISTIKE

Geološka podloga ima negativan utjecaj na hidrografiju. Kako se radi o krečnjaku ovo područje pokazuje izrazito siromaštvo u vodotocima. Od većih vodotoka na ovom području jedino se nalazi rječica Butižnica koja je pritoka Krke i nalazi se na granici prema Hrvatskoj. Na kraškim poljima nalaze se manji vodotoci koji poniru.

6.3. KLIMATSKE KARAKTERISTIKE

“Bosansko – Grahovsko” šumskogospodarsko područje nalazi se u marginalnom pojasu kontinentalne i mediteranske klime. Otuda i klima ima zajedničke karakteristike oba tipa. U pogledu godišnje količine padavina ovo šumskogospodarsko područje se nalazi pod jačim utjecajem strujanja sa mora, nego pod utjecajem kontinentalnog strujanja, te količina padalina ukazuje na humidni karakter klime. Klima sa svojim čimbenicima (temperatura, vlaga, svjetlost, vjetar itd.) koji dolaze posredstvom atmosfere ima između ostalih faktora gotovo presudan značaj za formiranje zemljišnog i biljnog pokrivača.

6.4. EKOLOŠKO - VEGETACIJSKE KARAKTERISTIKE

Pedološko i tipološko kartiranje šuma i šumskog zemljišta obavljeno je u ranijim uređajnim periodima. Na osnovu izvršenih kartiranja izrađene su pedološke i tipološke karte M=1:25 000 po gospodarskim jedinicama. Na osnovu pedološkog i tipološkog kartiranja izdvojeni su proizvodni tipovi šuma i šumskog zemljišta na osnovu kojih su formirane gazdinske klase. Sve šume i šumska zemljišta na “Bosansko – Grahovskom” šumskogospodarskom područjem mogu se, s obzirom na svoje porijeklo i dosadašnji uzgojni oblik, generalno razvrstati na:

- Visoke šume - šume generativnog porijekla koje se rasprostiru na površini od: 22 124,10 ha ili 51,54% ukupne površine nespornog šumskog zemljišta. U ove površine uključene su i minirane površine visokih šuma, kao i visoke šume neprilagođene za gospodarenje.

- Izdanačke šume - šume vegetativnog porijekla koje se rasprostiru na površini od:7469,8ha ili 17,40% od ukupne površine ne spornog šumskog zemljišta. Također, i u ove površine su uključene minirane površine izdanačkih šuma.
- Neobrasla šumska zemljišta rasprostiru se na površini od: 13332,7 ha ili 31,06 % ukupne površine ne spornog šumskog zemljišta.

7. LOKALITET „ŠATOR“ I NJEGOVE KARAKTERISTIKE

Ovaj objekt obuhvaća prostore u neposrednom okruženju Šatorskog jezera. Ovaj prostor oduvijek je privlačio rekreativce, planinare, ljubitelje prirode te stručne ljude iz oblasti prirodnih znanosti s obzirom na fenomen planinskog jezera i vršnog djela planine šator kao geomorfološkog fenomena.

Lokalitet Šator prema VZV/HCV kategorizaciji zaštite spada u 1.2. kategoriju zaštite. 1.2. Kategorija zaštite - Rijetke, vrste u opasnosti, ugrožene i endemične vrste. Prirodne rijetkosti su specifične biljne zajednice, kao subalpinska šuma bukve, sastojine bora krivulja, te točilarska i stijenska vegetacija. Na šatoru su smještene dvije planinarske staze koje su markirane prepoznatljivim planinarskim markacijama te se mogu koristiti u svrhu rekreacije i turizma, protežu se od podnožja (selo Peulje, selo Preodac) pa do samog vrha planine Šator.

7.1. ŠATORSKO JEZERO

Šatorsko jezero je, najznačajniji objekt prirodnih ljepota na Šatoru, po kome je ova planina i najviše poznata. S obzirom na tu činjenicu karakteristike šatorskog jezera i pripadajuće obale posebno su obrađeni u elaboratu.

Geografske karakteristike Šatorskog jezera	
Nadmorska visina	1490 m
Dužina	337 m
Širina	127m
Dubina	8 m
Providna dubina	4 m
Površina	8000 m ²
Tip jezera /porijeklo	Glacijalno
Boja	Tamnozeleno

Napomene i objašnjenja:

- jezero leži na znatnoj nadmorskoj visini, te je zimi, od studenog do kraja travnja zaleđeno,
- dužina i širina koje su navedene rezultat su mjerenja 1955 godine, u kolovozu,
- u godini mjerenja bilo je mnogo kiše, te je za pretpostaviti da je jezero imalo maksimalan vodostaj za to doba godine,
- svrsishodno, razna mjerenja su pokazala i različite dubine jezera koja se kretala od 5 do 8 metara. Mi smo se odlučili, u tabeli geografskih karakteristika jezera prikazati maksimalne parametre,
- providnost jezera je velika, te se dno u čitavom jezeru vidi, osim u najdubljim dijelovima,
- boja jezera potiče od biljne vrste *Potamogeton*, koje pokrivaju dno jezera.

7.1.1. FLORA I FAUNA ŠATORSKOG JEZERA

Kako je već navedeno dno jezera pokriva biljna vrsta *Potamogeton*. Na krečnjačkoj obali jezera nalaze se biljne zajednice vrste *Festucetum pungentis* a podvodne biljke uzdižu se do površine vode i stvaraju čitavu podjezersku šumu:

Kičmenjaci : *Rana fusca* (Žaba), *Triton alpestris* (Vodeni gušter)

Mikroskopska fauna : *Rhizopoda*, *Ciliata*, *Rotatoria*, *Copepoda* i dr.

Mikrofitni planktoni: *Schyzophyceae*, *Flagelatae*, *Bacillariaceae* i dr.

Zooplanktoni: *Ciliata* (*Trichodina pediculus*), *Rotatoria* (*Anurea cochlearis*), *Crustacea* *Cladocerae* (*Daphnia hyalina*), *Amphipoda* (*Gamarux pulex*)

7.1.2. POLOŽAJ ŠATORSKOG JEZERA

Jezero je opkoljeno sa sjeverne, istočne i južne strane padinama i vrhovima Velikog i Malog Šatora i Babine Grede, te se impresivne klisure dižu do samog jezera sa visinskom razlikom od preko 400 metara. Naročitu sliku pružaju takozvani Vražji Vrtovi na Babinoj Gredi. Sve ove padina obrasle su klekovinom bora, a na sjevernim ekspozicijama nalazi se vrlo rijetka i zaštićena vrsta Runolist (*Leontopodium alpinum*).



Slika 1: Šatorsko jezero

7.1.3. BULINO VRELO

U udaljenosti od cca 500 metara od Šatorskog jezera nalazi se Bulino Vrelo od kojeg nastaje Mlin Potok, koji se više Preodca spaja sa Šatorskim Potokom, a ovaj Šatorski Potok niže Preodca spaja se sa Mlinskim Potokom odakle teče dalje kao izvorišni krak rijeke Unca.

Prema narodnim legendama voda iz Bulinog vrela liječi sve bolesti (Porijeklo imena vrela – Bula, slijepa djevojka koja je usnila san da se umije na izvoru, što je i učinila, te je progledala), te je izvorište bitno I kao kulturno-povijesni lokalitet. Na planini Šator nalazi se preko 350 izvorišta vode.

7.1.3.4. UGROŽENE, RIJETKE I ENDEMSKE ŠUMSKE BILJNE VRSTE NA LOKALITETU „ŠATOR“

Iako se elaborat odnosi na Šator, koji pripada VZV 1.2, važno je naglasiti da se na predmetnom lokalitetu bilježe i vrste koje nisu izravno za navedenu kategoriju zaštite, ali su prema IUCN kriterijima prepoznate kao ugrožene te njihova prisutnost dodatno doprinosi vrijednosti i potrebi očuvanja ovog prostora.

IUCN – stupnjevi ugroženosti

LC – “last concern”, najmanji stupanj zabrinutosti

NT – “near threateand”, vrsta blizu ugroženosti

VU – “vurnerable”, osjetljiva vrsta

EN - “endagered”, ugrožena vrsta

CR - “critically”, kritično ugrožena vrsta

EW - “extinct in the wild”, vrsta koja je izumrla u divljini

EX - “extinct”, izumrla vrsta

DD - “data deficient”, nedovoljnost podataka, kad se nema dovoljno podataka da bi se moglo točno ocijeniti stupanj ugroženosti

a) Šumske zeljaste bijke

Naziv: *Gentiana Lutea* L.

Domaći naziv : Srčanik, Lincura

Stupanj ugroženosti - EN

Naziv: *Leontopodiun alpinum* Cass.

Domaći naziv: Runolist

Stupanj ugroženosti - LC

Rijetka vrsta

Domaći naziv: *Vicia montenegrina* Rohlena

Naziv: Crnogorska grahovića

Stupanj ugroženosti - LC

Endem

b) Drveće i grmlje

Naziv: *Dryas octopetala* L.

Domaći naziv: Fresinica, Osinica

Stupanj ugroženosti - LC

Rijetka vrsta

Naziv: *Pinus mugo* Turra

Domaći naziv: Krivulj, Planiski bor, Klekovina

Stupanj ugroženosti - LC

Endem

Naziv: *Taxus baccata* L.

Domaći naziv: Europska tisa

Stupanj ugroženosti – EN

c) Životinjske vrste

Naziv: *Rupicapra rupicapra* – divokoza

Stupanj ugroženosti – EN

Rijetka vrsta

Naziv: *Triton alpestris* - vodeni gušter

Stupanj ugroženosti – EN

Endem

d) Rijetki i ugroženi tipovi šuma na lokalitetu Šator

Cytisantheum radiatae: zajednica šibljaka zrakaste žutilovke

Fagetum subalpinum: Subalpinske šume bukve

Pinetum mughi montenegrinum: Šuma bora krivulje, klekovine

8. GAZDINSKE KLASE LOKALITETA "ŠATOR"

4215 – Sekundarne izdanačke šume bukve u pojasu šuma bukve i jele i bukve i jele sa smrčom na kalkomelanosolu, pretežno plitkom kalkokambisolu i njihovim kombinacijama i rendzinama na jedrim krečnjacima i dolomitima i laporcima.

5204 – Šibljići unutar šuma bukve i jele i bukve i jele sa smrčom na pretežno plitkom kalkokambisolu i kalkomenasolu i njihovim kombinacijama na jedrim krečnjacima i dolomitima

5240 – Goleti unutar šuma bukve i jele sa smrčom na pretežno plitkom kalkomenasolu i njihovim kombinacijama na jedrim krečnjacima i dolomitima.

6110- Visoke čiste šume; lišćara, četinjara i mješovite šume lišćara, četinjara nepodesne za gospodarenje zbog ekstremnih orografskih i edafskih uvjeta na različitim zemljištima i supstratima

6501- Krš i goleti nepodesne za pošumljavanje

6504- Stalne šumske čistine i stovarišta

9. PREGLED POVRŠINA

Pregled površina po odjelima i odsjecima na kojima se nalazi površina Šatorskog jezera sa okolicom koja se planira uvrstiti u visoko zaštićenu vrijednost. Odsjecima su pridodane i gazdinske klase koje označavaju tip šume i šumskog zemljišta kako je ranije opisano.

Odjel	Odsjek	Gaz. klasa	Površina (ha)	Zona IUCN
14	c	6110	20,51	2A
14	d	5240	5,53	2A
14	f	6501	4,03	2A
15	c	6110	8,93	T
Ukupno			39	

10. PODRUČJE VISOKE ZAŠTITNE VRIJEDNOSTI (VZV/HCV) PRIKAZANE PO ODSJECIMA ZA LOKALITET ŠATOR

GOSPODARSKA JEDINICA		Jad. Drvar		TAKSACIJSKE ZNAČAJKE	BONITET	Buk – IV, Jel- IV, Smr- IV, PL. Liš - IV
ODJEL, ODSJEK		14c			SKLOP	100 %
POVRŠINA (ha)		20,51			OMJER SMJESE	Buk- 69%, Jel- 12 %, Smr- 19 %
GAZDINSKA KLASA		6110			VZV/HCV tip	1a, 1b, 1c, 4a, 4b
POLOŽAJ I STANIŠNE PRILIKE	EKSPOZICIJA		Zapad, Jugo-Zapad		UTJECAJ STANIŠNIH PRILIKA NA SASTOJINU	
	INKLINACIJA		50-70%			
	NADMORSKA VISINA		1300-1460mnnv			
	RELJEF		Strma i prelomljena sjeverozapadna padina			
	TLO		Plitka smeđa tla na krečnjacima i/ili dolomitima			
	KLIMA		Planinska klima, oko 1400 mm padalina godišnje.			
	HIDROGRAFSKE PRILIKE		Šatorski potok duž cijele zapadne granice odjela/odsjeka, nekoliko izvorišta i pritoka šatorskog potoka			
	OSTALE PRILIKE					
SASTOJINSKE PRILIKE	VEGETACIJA	SLOJ DRVEĆA		Jela (<i>Abies alba</i>), smreka (<i>Picea abies</i>), bukva (<i>Fagus sylvatica</i>), javor (<i>Acer pseudoplatanus</i>), Vrba iva (<i>Salix caprea</i>)		
		SLOJ GRMLJA		Tisa (<i>Taxus baccata</i>), Kupina (<i>Rubus fruticosus</i>) Malina (<i>Rubus ideaus</i>), Krkovina (<i>Rhamus frangula</i>)		
		PRIZEMNO RAŠĆE		Kopitnjak (<i>Asarum europaeum</i>), režuha (<i>Cardamine sp.</i>), šumarica (<i>Anemone nemorosa</i>), medvjedi luk (<i>Allium ursinum</i>)		
	KVALITETA SASTOJINE		Sastojina je u tehničkom pogledu srednje do lošije kvalitete.			
	STANJE POMLATKA		Pomladak uglavnom zastarčen, srednje gust			
	OSTALI ŽIVI SVIJET					
	UGROŽENE BILJNE I ŽIVOTINJSKE VRSTE		Europska Tisa (<i>Taxus baccata</i>)			
NEGATIVNI ČIMBENICI	BIOTSKI		Nisu primijećeni biološki čimbenici, u tom pogledu sastojina je zadovoljavajućeg zdravstvenog stanja			
	ABIOTSKI		Snijeg koji uzrokuje savijanje debala te kiša koja uzrokuje vodenu eroziju. Ovi čimbenici ne narušavaju stabilnost sastojine.			
	OSTALO					
FUNKCIJA SASTOJINE	Ova sastojina ima jedinstvenu funkciju u zaštiti zemljišta od vodene erozije te uvelike doprinosi sigurnoj opskrbi stanovništva pitkom vodom jer drveća u sastojini imaju ulogu svojevrstnog filtera.					
PREDVIĐENE AKTIVNOSTI	U odsjeku su predviđene preborne sječe vrlo niskih intenziteta (do 10 %). Šumski radovi u sastojini će se isključivo svoditi na animalno privlačenje drva. Eventualne sječe trebale bi imati isključivo sanitarno-uzgojni karakter					
PROCJENA MOGUĆNOSTI UGROŽAVANJA STANIŠTA	Stanište se može ugroziti na više načina. Nekomoliriranom (bespravnom) sječom, odlaganju opasnog otpada kao što su akumulatori, baterije, bačve s uljem i drugo. Zatim čistim sječama i krčenjem šuma (primjer skijališta u odjelu 58) koje neminovno dovode do negativnih posljedica pogotovo vodene erozije.					
OSTALE NAPOMENE	Taksacijski podaci su uzeti iz tekuće važeće ŠGO. Upitan je stepen zastrtosti tla krošnjama stabala, relevantnost tog taksacionog elementa po slobodnoj procjeni ne odgovara stanju na terenu.					

GOSPODARSKA JEDINICA		Jad. Drvar		TAKSACIJSKE ZNAČAJKE	BONITET	
ODJEL, ODSJEK		14d			SKLOP	
POVRŠINA (ha)		4,03			OMJER SMJESE	
GAZDINSKA KLASA		5240			VZV/HCV tip	
POLOŽAJ I STANIŠNE PRILIKE	EKSPOZICIJA		Zapad/Jugo-Zapad		UTJECAJ STANIŠNIH PRILIKA NA SASTOJINU	
	INKLINACIJA					
	NADMORSKA VISINA		1510mnnv			
	RELJEF		Blaga padina, u nižim dijelovima odijela prelazi u dolinu			
	TLO		Plitki kalkokambisol i kombinacije na jedrim krečnjacima i dolomitima			
	KLIMA		Planinska klima, oko 1400 mm padalina godišnje.			
	HIDROGRAFSKE PRILIKE					
	OSTALE PRILIKE					
SASTOJINSKE PRILIKE	VEGETACIJA	SLOJ DRVEĆA				
		SLOJ GRMLJA				
		PRIZEMNO RAŠĆE				
	KVALITETA SASTOJINE					
	STANJE POMLATKA					
	OSTALI ŽIVI SVIJET					
	UGROŽENE BILJNE I ŽIVOTINJSKE VRSTE					
	NEGATIVNI ČIMBENICI	BIOTSKI				
ABIOTSKI						
OSTALO						
FUNKCIJA SASTOJINE						
PREDVIĐEN E AKTIVNOSTI						
PROCJENA MOGUĆNOSTI UGROŽAVANJ A STANIŠTA						
OSTALE NAPOMENE	Taksacijski podaci su uzeti iz tekuće važeće ŠGO .					

GOSPODARSKA JEDINICA		Jad. Drvar		TAKSACIJSKE ZNAČAJKE	BONITET	
ODJEL, ODSJEK		14f			SKLOP	
POVRŠINA (ha)		5,53			OMJER SMJESE	
GAZDINSKA KLASA		6501			VZV/HCV tip	1a, 1b, 1c, 4a, 4b
POLOŽAJ I STANIŠNE PRILIKE	EKSPOZICIJA		Zapadn, Jugozapad		UTJEČAJ STANIŠNIH PRILIKA NA SASTOJINU	
	INKLINACIJA		40-80%			
	NADMORSKA VISINA		1200-1400mnmv			
	RELJEF		Strma i prelomljena sjeverozapadna padina , prisuti stjenjaci i gole površine podložne erozionim procesima			
	TLO		Krš i golet			
	KLIMA		Planinska klima, oko 1400 mm padalina godišnje.			
	HIDROGRAFSKE PRILIKE		Nisu primijećena izvorišta i vodotoci			
	OSTALE PRILIKE					
SASTOJINSKE PRILIKE	VEGETACIJA	SLOJ DRVEĆA				
		SLOJ GRMLJA				
		PRIZEMNO RAŠĆE				
	KVALITETA SASTOJINE					
	STANJE POMLATKA					
	OSTALI ŽIVI SVIJET					
	UGROŽENE BILJNE I ŽIVOTINJSKE VRSTE					
	NEGATIVNI ČIMBENICI	BIOTSKI				
ABIOTSKI						
OSTALO						
FUNKCIJA SASTOJINE						
PREDVIĐEN E AKTIVNOSTI						
PROCJENA MOGUĆNOSTI UGROŽAVANJ A STANIŠTA						
OSTALE NAPOMENE	Taksacijski podaci su uzeti iz tekuće važeće ŠGO. U okviru odsjeka c elaborirani su i odsjek e površine 3,1 ha; GK 5240 Upitan je stepen zastrtosti tla krošnjama stabala, relevantnost tog taksacionog elementa po slobodnoj procijeni ne odgovara stanju na terenu.					

GOSPODARSKA JEDINICA		Jad. Drvar	TAKSACIJSKE ZNAČAJKE	BONITET	Buk – III, Jel- IV
ODJEL, ODSJEK		15c		SKLOP	83 %
POVRŠINA (ha)		8,93		OMJER SMJESE	Buk- 65%, Jel- 20%,
GAZDINSKA KLASA		6110		VZV/HCV tip	1a, 1b, 1c, 4a, 4b
POLOŽAJ I STANIŠNE PRILIKE	EKSPOZICIJA		jugoistok		UTJECAJ STANIŠNIH PRILIKA NA SASTOJINU
	INKLINACIJA		15-60%		
	NADMORSKA VISINA		1200-1400mnmv		
	RELJEF		Blaga padina		
	TLO		Različita zemljišta i supstrati nepodesna za gospodarenje		
	KLIMA		Planinska klima, oko 1400 mm padalina godišnje.		
	HIDROGRAFSKE PRILIKE		Postoje povremena izvorišta		
	OSTALE PRILIKE				
SASTOJINSKE PRILIKE	VEGETACIJA	SLOJ DRVEĆA		Jela (<i>Abies alba</i>), bukva (<i>Fagus sylvatica</i>), Iva (<i>Salix caprea</i>) Joha (<i>Alnus glutinosa</i>)	
		SLOJ GRMLJA			
		PRIZEMNO RAŠĆE			
	KVALITETA SASTOJINE		Sastojina je u tehničkom pogledu srednje do lošije kvalitete.		
	STANJE POMLATKA				
	OSTALI ŽIVI SVIJET				
	UGROŽENE BILJNE I ŽIVOTINJSKE VRSTE		Lincura (<i>Gentiana lutea</i>)		
NEGATIVNI ČIMBENICI	BIOTSKI		Nisu primijećeni biološki čimbenici koji bi mogli ozbiljnije narušiti stabilnost sastojine. , U tom pogledu sastojina je zadovoljavajućeg zdravstvenog stanja		
	ABIOTSKI		Snijeg koji uzrokuje savijanje debala te kiša koja uzrokuje vodenu eroziju. Ovi čimbenici ne narušavaju stabilnost sastojine.		
	OSTALO				
FUNKCIJA SASTOJINE	Ova sastojina ima jedinstvenu funkciju u zaštiti zemljišta od vodene erozije te uvelike doprinosi sigurnoj opskrbi stanovništva pitkom vodom jer drveća u sastojini imaju ulogu svojevrsnog filtera.				
PREDVIĐENE AKTIVNOSTI	U odsjeku su predviđene preborne sječe vrlo niskih intenziteta (do 10 %). Šumski radovi u sastojini će se isključivo svoditi na animalno privlačenje drva. Sukcesija šume u mješovite šume bukve i jele je u ovom odsjeku vidno započela punim intenziteom				
PROCJENA MOGUĆNOSTI UGROŽAVANJA STANIŠTA	Stanište se može ugroziti na više načina. Nekontroliranom (bespravnom) sječom, odlaganju opasnog otpada kao što su akumulatori, baterije, bačve s uljem i drugo. Zatim čistim sječama i krčenjem šuma koje neminovno dovode do negativnih posljedica pogotovo vodene erozije.				
OSTALE NAPOMENE	Taksacijski podaci su uzeti iz tekuće važeće ŠGO.				

➤ Dodatak elaboriranom stanju

- Uz obalu šatorskog jezera razvijena je zajednica šibljacka zrakaste žutilovke – *Cytisantheum radiatae* koja nalazi se na listi rijetkih i ugroženih tipova šume, te je potrebno obratiti pažnju na očuvanju iste. Zajednica žutilovke uz to ima i estetsku funkciju, jer u vrijeme cvjetanja zajedno s jezerom i šumom, stvara idiličan kontrast boja.
- Lokalitet „Šator“ ili konkretnije Šatorsko jezeru predstavlja ujedno i kulturno-rekreacijski značaj za lokalnu zajednicu. U periodu od 01. -03 kolovoza održava se tradicionalno druženje i kampiranje mještana (Ilindan). U to vrijeme učestale su i bespravne sječe, a nakon održavanja manifestacije, uz jezero i u blizini jezera ostaje mnogo smeća. U tom periodu opasnost od požara je povećanja te se taj period može označiti kao **alarmantan** po pitanju ugroženosti lokaliteta.

Kako bi se lokalitet zaštitio i očuvao, predlažemo da se u periodu održavanja tradicionalnog druženja - manifestacije u suradnji s općinom Bos.Grahovo, MUP-om, Upravom za zaštitu i uzgoj šuma i lokalnim institucijama i udrugama organizira redarska služba i da se angažiraju volonteri koji će se po završetku manifestacije pobrinuti za čišćenje lokaliteta i zbrinjavanja otpada. Može se djelovati i preventivnim mjerama: Izvršiti utjecaja na stanje svijesti lokalne zajednice u vidu postavljanja edukacijskih tabli i znakova upozorenja, putem medijske propagande i slično.

10.1. OSNOVNE FUNKCIJE LOKALITETA "ŠATOR"

Lokalitet "Šator" kao zaštićeno područje imao bi svoje funkcije:

- doprinos očuvanju ekoloških procesa, biološke raznovrsnosti i krajobrazne raznolikosti,
- čuvanje ekosustava i specifičnih staništa raznih biljnih i životinjskih vrsta,
- omogućavanje znanstvenih istraživanja i poduke (tzv. ekološka edukacija),
- omogućavanje prihvatljivog korištenja u svrhu rekreacije i turizma,
- pomoć pri očuvanju kulturne baštine lokalnog stanovništva.

10.2. KLJUČNE NAMJENE LOKALITETA

- Znanstveno istraživanje,
- očuvanje vrsta i genetske raznolikosti,
- zaštita svih sastavnica okoliša,
- zaštita specifičnih prirodnih značajki,
- turizam i rekreacija,
- ekološka edukacija,
- održiva uporaba bogatstva prirodnog ekosustava,
- održavanje kulturnih i tradicionalnih obilježja.

10.3. ZADAĆE UPRAVLJANJA

Očuvanje i zaštita prirodnih i drugih vrijednosti područja, edukacija, istraživanje, praćenje stanja promocija, prihvatljivi načini korištenja za održivi razvoj lokalnih zajednica.

Obuhvat upravljanja – uspostava posebnog režima i provedba programa inventarizacije, monitoringa, izvještavanja, posjećivanje, ekološka edukacija i interpretacija, turizam i rekreacija.

10.4. NADZOR LOKALITETA

Poželjan je kontinuiran nadzor nad lokalitetom s ciljem nadzora zaštićene prirode i prostora te posjetitelja. Posebno obuhvaća:

- informiranje,
- preporučavanje,
- naplaćivanje novčanih kazni,
- predlaganje i izvještavanje,
- provođenje i pomoć pri izvođenju mjera zaštite staništa i vrsta,
- komunikacija s lokalnim stanovništvom te njihova edukacija,
- pisanje i podnošenje mjesečnih ili godišnjih izvještaja,
- sudjelovanje na sastancima šumarije ili drugim sastancima upravljačke ustanove.

Vršiti strogi nadzor i spriječiti prekršaje kao što su:

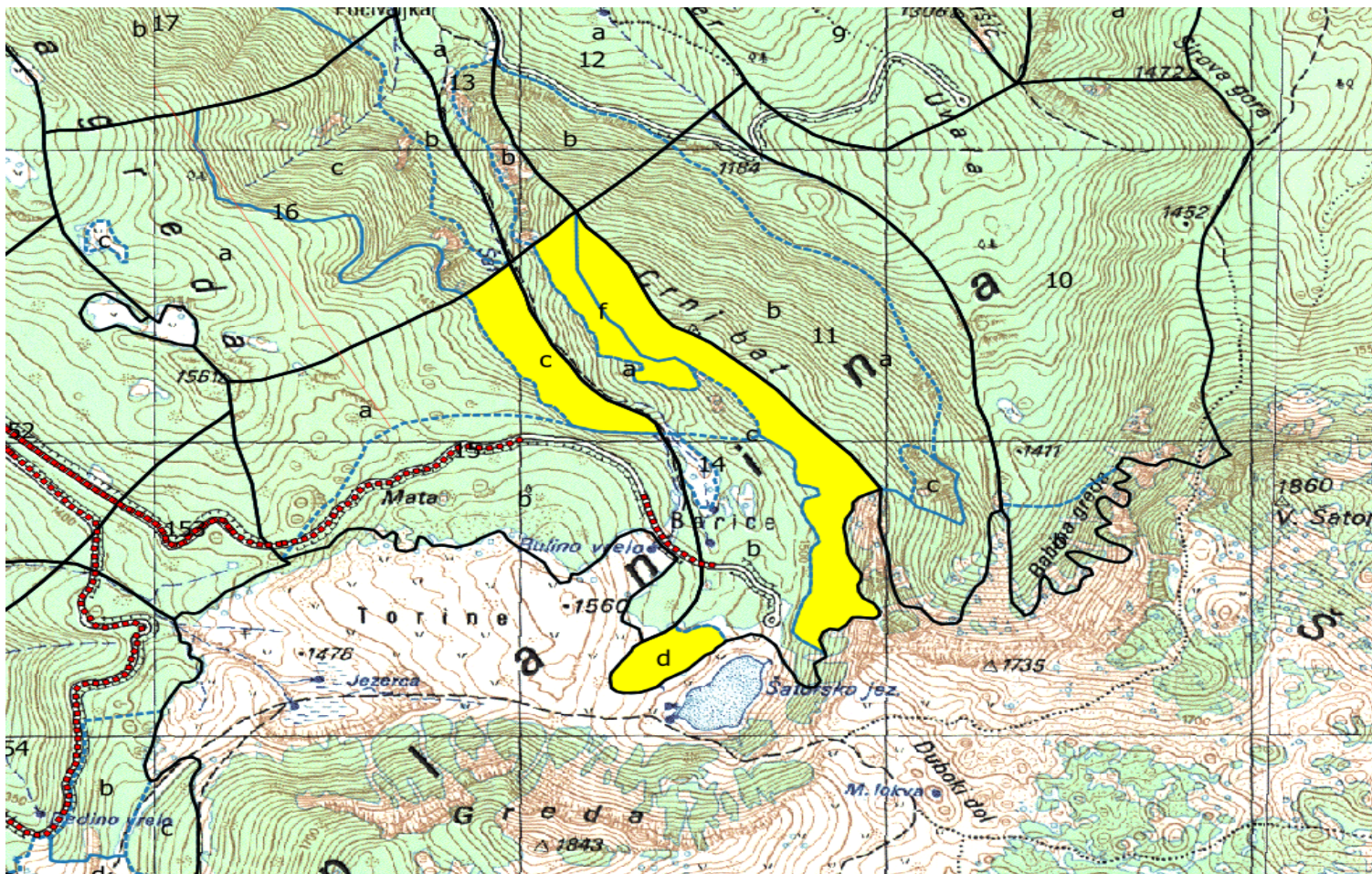
- bespravnom korištenjem prirodnih dobara,
- uzurpacijom površine,
- odlaganjem otpada,
- sakupljanjem flore,
- krivolovom i nedopuštenim ribolovom.

11. PROBLEMATIKA ZAŠTITE LOKALITETA „ŠATOR“

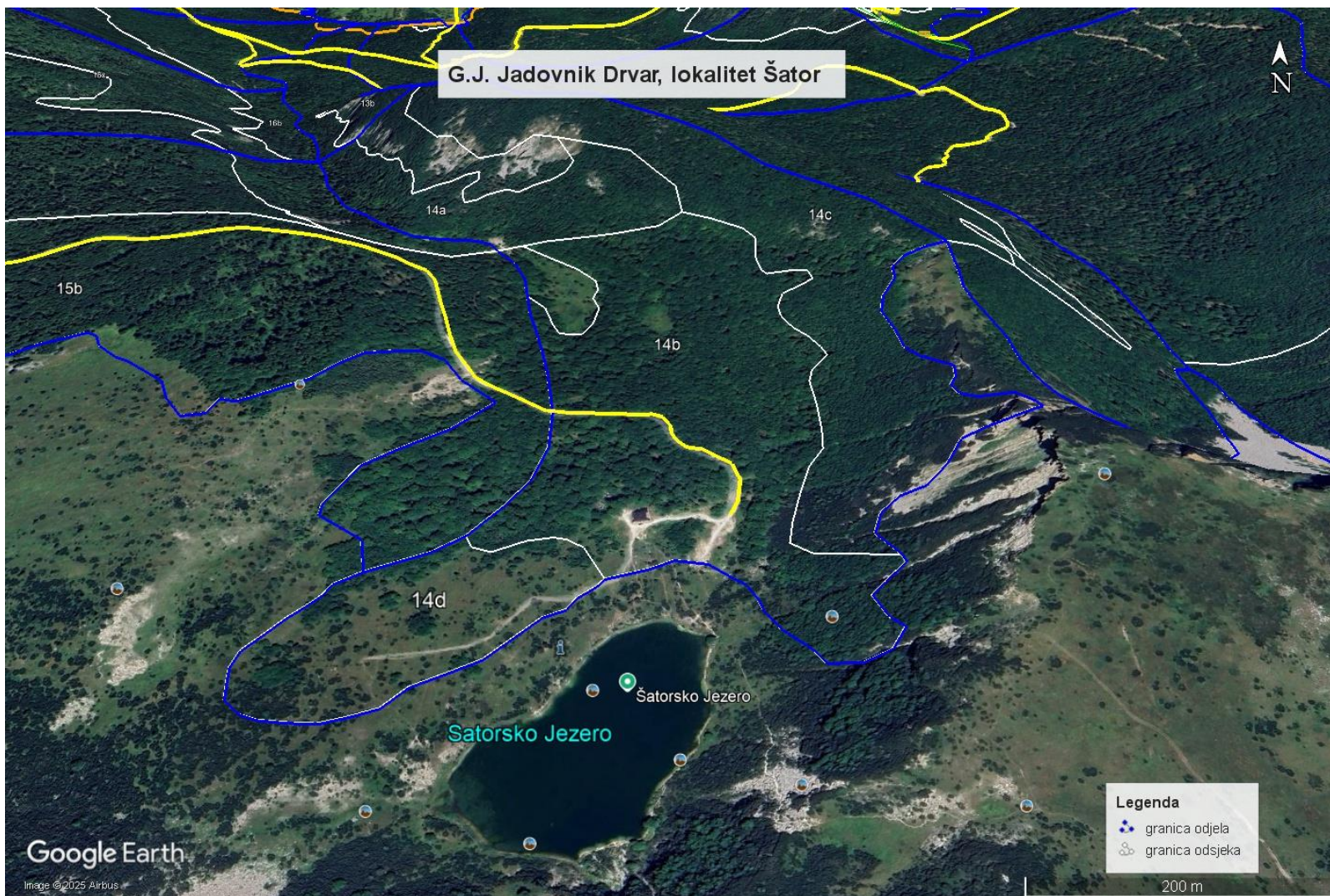
Zbog svojih prirodnih ljepota i rijetkosti kojima obiluje, specifične vegetacije i šumsko-gospodarskih prilika zaštita Šatora je od ogromnog značaja za očuvanje biodiverziteta.

U postupku zaštite područja postoje i pojedine otežavajuće okolnosti te se ovdje navode smjernice koje bi te okolnosti eliminirale ili svele na minimum:

- usklađivanje eventualnog iskorištavanja prirodnih bogatstava sa zaštitnim principima,
- povezivanje državnih institucija, lokalne zajednice, zainteresiranih udruga, MUP-a, Šumarije i dr. kako bi svi sinkronizirano djelovali na zaštiti i očuvanju lokaliteta Šator,
- usvajanje Zakona o šumama na državnom nivou,
- medijska propaganda i promicanje vrijednosti prirodnih bogatstava, kako bi se javnost dovoljno informirala o zaštiti prirode u BIH i svijetu,
- formiranjem zaštićenih područja lokalno stanovništvo ne smije biti gubitnik. Sve aktivnosti lokalnog stanovništva u području budućeg zaštićenog područja, a koje su u skladu sa održivim razvojem, te u okviru zakona, ne smiju biti reducirane ili dokinute,
- da bi se uspješno proveli izneseni zadaci na području zaštite, potrebno je obrazovati jednu komisiju u koju bi ušli predstavnici Biološkog, Šumarskog i Ribarskog instituta, Turističkog, Planinarskog i Lovačkog saveza.



Slika 1 Prikaz zaštićenog područja sa ucrtanim granicama na topografskoj karti



Slika 2 Satelitska snimka zaštićenog područj

MONITORING

Na prostoru šumarije Grahovo monitoring VZV/HCV vršiti će šumarski tehničari, koji će dobiti određene formulare u kojima će upisivati podatke prikupljene sa terena (datum, gospodarsku jedinicu, odjel, lokalitet, izvori, erozija...)

Za monitoring lokaliteta potrebno je odrediti način monitoringa, njegovu učestalost te reprezentativne uzorke odnosno je li se radi o izvorištu, vodenoj površini, eroziji tla itd.

Gospodarska jedinica, odjel, odsjek	Cilj monitoringa	Učestalost monitoringa
Jad. Drvar, Odjel 14 c, f, d	Provjera stanja	Jednom godišnje
Jad. Drvar Odjel 15c	Provjera stanja	Minimalno jednom godišnje tijekom toplijeg godišnjeg razdoblja s ciljem praćenja ponašanja posjetitelja, time pokušati spriječiti bacanje smeća i odlaganje otpada.

Formular za monitoring

MONITORING PODRUČJA VISOKE ZAŠTITNE VRIJEDNOSTI U ŠUMARIJI
BOS. GRAHOVO

		OBRAZAC
DATUM OBILASKA		OPAŽANJE VODOTOKA I IZVORA
GOSPODARSKA JEDINICA		
ODJEL, ODSJEK		
LOKALITET		
OPAŽANJE EROZIJE		
	Evidentirao:	

12. LITERATURA

- [1] Viktor, V., Šator – planina i problemi njene zaštite, str. 239 – 253.
- [2] Martinić, I., (2010) Upravljanje zaštićenim područjima prirode; *Planiranje, razvoj i održivost*, Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Šumarski fakultet.
- [3] Ioras, F., Datubašić, M., Maunaga, R., (2008), Šume visoke zaštitne vrijednosti u Bosni i Hercegovini, Sarajevo: Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, str. 15 – 29
- [4] Adbihodžić, I., Jusović, Š., Solaković, S., Sendić, I., (2005), Šumsko – gospodarska osnova za šumsko – gospodarsko područje "Bosansko – Grahovsko", Bosanska Krupa: ŠPD Ūnsko – Sanske šume"d.o.o.
- [5] Šilić, Č., (1990), Endemične biljke, Sarajevo: SP "Svjetlost"
- [6] <http://www.hbsume.ba/bosgrahovo/>
- [7] <http://www.baumkunde.de/>
- [8] http://hr.wikipedia.org/wiki/Glavna_stranica